

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Pinsedag - 31. mai 2020

Preiketekst: Joh 20,19-23

Lesetekst I: 1 Mos 2,4-9

Lesetekst II: Apg 2,1-11 eller Rom 8,9-11

Pinsedag – Påskens finale

Litt underlig at vi på pinsedag deler en påskedagstekst. Men pinse er på mange måter påskens finale og mål. Det handler ikke om «kirkens fødselsdag», slik vi ofte hører, men om gudsfolkets konfirmasjonsdag med paktsfornyelse, utrustning og ny kraft. Kanskje kan forbindelsen mellom påske og pinse – pesach og shavu'ot – i den jødiske og bibelske tradisjon hjelpe oss til en dypere forståelse av pinsens innhold.

Fra påske til pinse

Den jødiske påske er utfrielsens og forløsningens høytid. Etter 430 år i Egypt var Jakobs slekt blitt til et folk. (2 Mos 12,40). Veien gjennom havet berget dem, og ledet dem til et nytt liv og en ny vandring. Ved Sinai samler Herren folket. Her bekreftes folkets status som Guds eiendomsfolk fremfor alle andre folk, og det inngås en gjensidig forpliktende pakt. Pinsen, eller ukefesten, er derfor i den jødiske tradisjon gudsfolkets paktsfest og konfirmasjonsdag. Herren bekrefter at han er deres Gud, og at folket tilhører ham. Folket bekrefter at de vil lytte til, og lyde hans ord.

Der det nye livet lever, tar en ny vandring til - under paktens vilkår og velsignelse. Vandringen mot løftets land.

Fra Sinai til Sion

Det er mange ytre paralleller mellom hendelsene på Sinai og Sion, den første og andre pinse. Ved Sinai gjallet det høyt fra bukkehorn, det tordnet og lynte, og en sky la seg over fjellet. Herrens stemme lød ut av skyen. Hele fjellet ristet og en røyk steg opp som følge av at Herren hadde steget ned med ild, og folket skjelver og blir redde (2 Mos 19,16-19).

Rabbi Ishmael (ca. 135 e.Kr.) beskriver hendelsen på Sinai slik: *Slik en hammer knuser klippen i mange biter og slår gnister, slik ble hvert ord som gikk ut fra den Hellige, velsignet være Han, delt opp i 70 tunger (bShab 9.3 88b).*

Ifølge den rabbiniske tradisjonen er 70 tallet for alle folkeslag, blant annet med henvisning til at dette er tallet på Noas etterkommere (1 Mos 10). Så var det også 70 av Israels eldste som fikk være med opp på fjellet til et møte med Herren (2 Mos 24,9)

Vi gjenkjenner naturfenomenene på Sionshøyden pinsedag. Det universelle perspektiv fra den første pinse og jødiske tradisjon understrekes ved at Peter i sin tale henviser til Joelprofetien: *Jeg øser ut min Ånd over alle folkeslag (Apg 2,17)*. Nå starter en ny verdensomspennende folkeaksjon med Jesu åndsfulle disipler som aktører. Forspillet får vi i vår tekst, og den stafettveksling vi der er vitne til.

Jesu trinitariske hilsen

Til redde og engstelige disipler har Jesus tre budskap. For det første hilser han dem med Shalom (Fred). Guds fred er ikke primært indre ro eller fravær av truende omstendigheter. Det handler om hvile i den fred som den nye pakt innebærer. Den oppstandne som tar bolig i våre hjerter ved Den hellige Ånd. Den dagen, sier Jeremia, skal de alle kjenne Herren, slik de også er kjent av ham. Så kommer også begrunnelsen: *For jeg vil tilgi skylden deres og ikke lenger huske synden.* (Jer 31,31-34). Fredsgrunnlaget ble lagt i påsken, ved Jesu død og oppstandelse. Det var denne freden Jesus forkynte da han så ut over Jerusalem (Luk 19,42). Og det er neppe tilfeldig at Jesus nettopp viser disiplene sine sårmerker når han bringer dem fredshilsenen.

Det er denne freden og forsoningen mellom Herren og hans folk hans etterfølgere skal leve i og leve ved, og som plantes i dem på pinsedag

For det andre skjer det en stafettveksling der Jesu disipler sendes ut som fredsagenter og Guds egne budbærere. Slik Jesus er sendt til Israel og verden, sendes nå hans disipler videre med budskapet om det viktigste; den nye pakts shalom. Det universelle perspektiv fra Sinai, får en ny dimensjon og en ny «in-spirasjon» (innånding) når 11 engstelige menn skal realisere gudsfolkets oppdrag: Å gjenreise Israel og bringe Guds frelse til jordens ender (Jes 49,6). Heldigvis har de gjennom 2000 år fått mange kvinner og menn med seg i det store oppdraget. Grunnen til dette finner vi i den tredje av Jesu hilsener eller handlinger: Han åndet på dem.

Dette tredje uttrykket kan være litt vanskelig å forstå. Det fortelles i skapelsesberetningen at Gud blåste livsånden inn i mennesket. Tilsvarende kan vi si at Jesus overførte Åndens liv og kraft til sine disipler. Han tok selv bolig i dem. Slik leseteksten fra 1 Mos 2,4-9 gjengir skapelsens kilde til nytt liv – en kilde som gir vann til hele jorden - kan vi si at Åndens kilde er det vann og den kraft Jesus gir.

Jesus minner oss om dette når han under løvhyttfesten og på dagen for «Lovens gledesfest» (Simchat Tora) i Jerusalem møter prosesjonen som har vært ved Siloadammen for å øse opp levende, rennende vann; et symbol på Lovens og paktens gave: *Den som tørster skal komme til meg og drikke. Den som tror på meg, fra hans indre skal det – som Skriften sier – renne elver av levende vann. Dette sa han om Ånden de som trodde på ham skulle få (Joh 7,37-39).*

Det er bare i Åndens kraft velsignelsens strømmer kan renne fra våre liv og misjonsoppdraget virkeliggjøres. Vi merker dette ikke minst i Peters eget liv. Han som fornektet kjennskapet til Jesus, står frimodig frem i møte med det jødiske lederskap og proklamerer at han ikke kan la være å tale om det han har sett og hørt. Om Jesjua, Jesus. Det er nemlig ikke frelse i noen annen eller noe annet (Apg 4,12 og 20).

Derfor lar vi pinsedag være vår konfirmasjons- og fornyelsesdag der vi med takknemlighet og glede får ta imot Jesu fred, hans sendelse og Åndens kraft

Rolf Gunnar Heitmann

Seniorrådgiver, Den Norske Israelmisjon

rolf@israelmisjonen.no